

Det nytter – forbedret vannkvalitet i bynære havner fremmer kortreiste fritidsaktiviteter

Oslofjorden med øyer og strender er kanskje landets mest benyttede rekreasjonsområde. Fjorden har store verneverdier og stort biologisk mangfold både til lands og til vanns og er brukt til friluftsliv, vannsport, fiske, transport, som mottaker av avløpsvann og leverandør av kjølevann. De senere årene har det dukket opp flere bygg i Bjørvika, herunder signalbygg (Operaen, Munch-museet, Nye Deichman bibliotek,) og boligområder (eksempelvis på Sørenga, Tjuvholmen og Aker brygge) hvor nærheten til fjorden og dets muligheter for fritidsaktiviteter har vært fremhevet som et trekkplaster. Slike prosjekter øker kravet om at også havneområdene skal ha god vannkvalitet, noe som ikke alltid har vært tilfelle.

Naturlig nok ligger mange havneområder beskyttet, ofte i et innelukket fjordområde, slik som Oslo Havn. I mange år ble avfall og avløp sendt rett ut i indre Oslofjord, noe som gjorde den uegnet til bading. Utslippene medførte uønskede effekter som overgjødning, forhøyede nivåer av miljøgifter, forsøpling og dårlige forhold for marint liv.

Tilførselene av avløpsvann og næringsalter til Indre Oslofjord har imidlertid blitt betydelig redusert fra midten av 1970-tallet og frem til i dag, og miljøgifttilførselene fra industri og andre aktiviteter har avtatt betydelig pga. reguleringer og omlegginger i næringslivet. Nedgangen i næringssalttilførselene er i hovedsak en følge av forbedret behandling og øket kapasitet på renseanleggene for kommunalt avløpsvann. Arbeidet med bedre rensing har siden 60-tallet vært en kontinuerlig prosess tvunget frem av svært dårlige forhold både for marint liv og fritidsaktiviteter i store deler av Indre Oslofjord. I og med at Oslo har vært en av Europas raskest voksende

byer, har kapasiteten ved renseanlegg blitt økt. I tillegg har «Midgardsormen», en avskjærende tunnel for å fange opp forurenset avløpsvann, blitt etablert, samt opprydning av forurensende sediment, som utgjør noen av tiltakene som har blitt igangsatt for å bedre forholdene i fjorden.

Trussel mot friluftsliv og rekreasjon knyttet til sjøarealene har vært noe av drivkraften bak iverksatte tiltak mot forurensning i fjorden. På mange felt har en lykkes, selv om ikke alle mål er nådd. Sterke indisier på dette er alle fritidsaktiviteter som nå utøves i det indre havneområdet og øyene nær Oslo. Det arrangeres en rekke kajakkurs og kajakkture i Bjørvika, det er til tider et yrende badeliv både på Sørenga sjøbad og på Tjuvholmen på godværsdager. Bjørvika brukes også av isbadere om vinteren. Det er muligheter for å ta badstu med påfølgende sjøbad med utgangspunkt i spesielle hus på mobile badstuflåter i Bjørvika. En kan også observere fritidsfiskere langs kaia, og på godværsdager kan en se hele familier som nyter «fiskerlivets gleder». Dette er aktiviteter som en ikke, eller i langt mindre grad, observerte for en del år tilbake. Det at Oslofolk har tatt havneområdet i bruk til rekreasjon og friluftsliv må kunne tolkes som at miljøforholdene i havnebassengene har forbedret seg såpass mye at det ikke lenger virker avskrekkende eller uestetisk med nærkontakt med vannet i havnebassenget. En må derfor kunne si at tiltakene på mange måter har nyttet. Oslo har en tallrik befolkning og dagens miljøforhold i havnebassengene gir denne befolkningen muligheter for kortreiste fritidsaktiviteter selv i Oslos innerste havneområder.

Ikke alle miljøforhold er imidlertid perfekte i havnebassengene og de bynære sjøområdene

rundt om i Norge. I den senere tid har forsøpling av strandsone med plast vært mye i fokus. Bakteriemengden i vann og skjell kan øke etter mye regn. Det kan fremdeles være noe høye miljøgiftkonsentrasjoner i sedimenter, fisk og skalldyr. Så lenge en holder seg til gjeldende råd om ikke å bade første døgnet etter tunge regnvær skulle en likevel være rimelig trygg og kan nyte naturen på nært hold. For fritidsfiskere er det også fornuftig å følge Mattilsynets kostholdsråd når det gjelder selvfangst fisk.

Friluftsliv er helsefremmende på flere måter, men friluftsliv og forståelse for natur må læres. For det våte element gjøres dette blant annet gjennom gode friluftsopplevelser i de bynære havneområdene. Potensialet for at mange skal kunne oppleve gode og kortreiste friluftsopp-

velser er stort i urbane strøk. For å få til dette må vi forvalte våre bynære sjøområder på en måte som gjør dem attraktive for den slags aktiviteter. Hvordan vi i fremtiden best kan kombinere økonomiske, miljømessige og sosiale aspekter for å få akseptable forhold i havneområdene er vanskelig å forutsi, og avhenger av hvilke trusler som dukker opp. Vannforeningen er imidlertid sikker på at en også i fremtiden vil ha behov for bred vannfaglig kompetanse for å løse de problemer som måtte oppstå. Foreningen vil også påpeke viktigheten av at informasjon om eventuelle risikomomenter ved rekreasjonsmessig bruk av havneområdene er lett tilgjengelig for publikum.

Norsk Vannforening

«Havet samler på elver»

- Lars Saabye Christensen

Design, Petter Wang